

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMÝŘI A MĚSTĚKÁCH
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚSTY LITOMÝŘI

Průzkumy a výzkumy na Starém městě v Litomýři a městečkách
k aspektům výzkumu měst Litomýři

PŘEDNÍ
VÝZKUM

Průzkumy
a výzkumy

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“. JoK (mladší vývojový stupeň – Lengyel IVc), KNP, KŠK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranným archeologickým výzkumem v prostoru Průmyslové zóny města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit) byly zachyceny též doklady osídlení náležejícího kultuře jordanovské. Pozornosti si zde zaslouží zejména unikátní nález keramické pintadery – raznice s motivem „nekonečné spirály“ – získaný z výplně rozsáhlého hliníku (obj. 660) a sloužící zřejmě jako pomůcka k barvení tkanin.

Ojedinele se na lokalitě vyskytly i keramické zlomky náležející kultuře nálevkovitých pohárů a kultuře s keramikou šňůrovou (okrajový zlomek nádoby s linií svislých kolků pod hranou okraje a otisky šňůry na výdutí).

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Jordanower Kultur (Lengyel IVc), TBK, Schnurkeramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

KROMĚŘÍŽ (okr. Kroměříž)

„Újezd u svatého Františka“. MMK/KNP. Sídliště, pohřebiště. „Tellová“ lokalita. Záchranný výzkum.

Dálnice D1, stavba 0134.3. Archeologické centrum Olomouc provedlo v období září 2003 – květen 2004 záchranný archeologický průzkum na trase dálnice D1 na stavbě 0134.3 v kilometrůž 61,0–61,4 km. Polykulturní lokalita – Kroměříž „Újezd u svatého Františka“ je na mapě ZM ČR 1 : 10 000 listu č. 25- 31-06 identifikována těmito koordináty: 291:165; 324:150; 334:136; 320:132; 305:141 a 280:150 mm od Z:J sekční čáry. Lokalita se nachází na terase, která je součástí svahu kopce Barbořina (256,2 m n. m.) orientovaného JV směrem. Terasa bezprostředně navazuje na rozsáhlou pravoběžní nivu řeky Moravy (dnes se její tok nachází cca 300 m S směrem od lokality). Na ploše o rozloze 14 ha bylo dokumentováno 380 pravěkých objektů a 4 žárové hroby. Kopec Barbořina je tvořen třetihorními sedimenty – jíly a v sekundární pozici uloženými středně velkými valouny kamenů. Nad nimi se nachází až 0,20 m mocná vrstva čtvrtohorních sprašových púd. Celé to překrývá 0,50 m mocná orníční vrstva. Kultura s moravskou malovanou keramikou/kultura s nálevkovitými poháry – sídelní okrsek: v počtu cca 40 sídlištních objektů bylo zachyceno osídlení, které je časově možno zařadit na samý počátek eneolitu. Keramika nese tvarové a výzdobné prvky typické jak pro fázi IIb MMK, tak pro kulturu s nálevkovitými poháry. Tento podle M. Šmída (Šmíd 1992, 145) tzv. předbolerázský horizont KNP byl na východní Moravě (pro kterou je typický) doložen také v Charvátce a Hlínku u Lipníka nad Bečvou. Objekty zásobního a sídlištního charakteru byly zachyceny na terase v nadmořské výšce 200 m n. m.

Tomáš Berkovec, Jaroslav Peška, AC Olomouc

Literatura

Šmíd, M. 1992: Nástin periodizace kultury s nálevkovitými poháry. *Pravěk* NR 2, 131–157.

Resumé

Kroměříž (Bez. Kroměříž). „Újezd u svatého Františka“. MBK/TBK. Siedlung, „Tell“, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

LEŠANY (okr. Prostějov)

„Nad hájem“ a „Vinohrádky“. KNP (II. stupeň), KZP. Sídliště/pohřebiště?. Záchranný výzkum.

V souvislosti se záchranným archeologickým výzkumem při budování protierozních a protipovodňových opatření u Lešan na Prostějovsku (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit) bylo zjištěno též osídlení spadající do období eneolitu. Jednalo se o několik jam náležejících kultuře nálevkovitých pohárů, které byly lokalizovány při severním okraji trati „Vinohrádky“. Další pozůstatky tohoto většího sídliště KNP byly zjištěny i v trati „Nad hájem“. V širších souvislostech lze osadu mladšího úseku KNP spojit s mohylovým pohřebištěm situovaným cca 700–800 m jihozápadně, na návrší „Horka“ u Ohrozimi (cf. Šmíd 2003, spec. 38–47, tab. 58–74). Jeho existence tak výrazně koriguje dosavadní názor o vazbě této nekropole na eneolitické hradisko „Čubernice“ tyčící se nad Plumlovskou přehradou; to je totiž vzdáleno více než 2 km.

Okrajově můžeme zmínit i dva zlomky bohatě zdobeného poháru náležejícího pozdně eneolitické kultuře zvoncovitých pohárů. Ty se vyskytly jako intruze v obj. 507 (starolůžický úsek KLPP), a dokládají tedy přítomnost již dříve narušeného objektu či hrobu z tohoto období.

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Literatura

Šmíd, M. 2003: Mohylová pohřebiště kultury nálevkovitých pohárů na Moravě. *Pravěk – Supplementum* 11, Brno.

Resumé

Lešany (Bez. Prostějov). „Nad hájem“ u. „Vinohrádky“. TBK (jüngere Stufe), Glockenbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE (okr. Brno-venkov)

„Sádky“, parc. č. 1536/14. KZP. Hrob. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu v Modřicích (okr. Brno-venkov), trať Sádky (par. č. 1536/14), byla v roce 2004 prozkoumána při stavbě haly CTP MODŘICE DRUSPED LAGERMAX A GERÜDER WEISS další část pohřebiště z doby halštatské a římské.

V místě největší koncentrace germánských popelnicových hrobů byl prozkoumán také jeden žárový hrob z období KZP. V poměrně malé oválné jamce byly uloženy dvě nádoby, z nichž jedna obsahovala kremaci.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov). „Sádky“. Glockenbecherkultur. Brandgrab. Rettungsgrabung.

NEZAMYSLICE (okr. Prostějov)

„Intravilán obce“. KKK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Na ploše určené k dostavbě skladovací haly firmy PB Plast (par. č. 2344/3) byla vedle slovanských objektů prozkoumána i část rozsáhlého plytkého objektu kultury s kanelovanou keramikou. Získaný materiál (drobnější zlomky keramiky včetně čerpáků) datují osídlení do klasické fáze jmenované kultury. ZM ČR I : 10 000, list 24-42-08, 320 mm od Z s. č. a 293 mm od J s. č.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

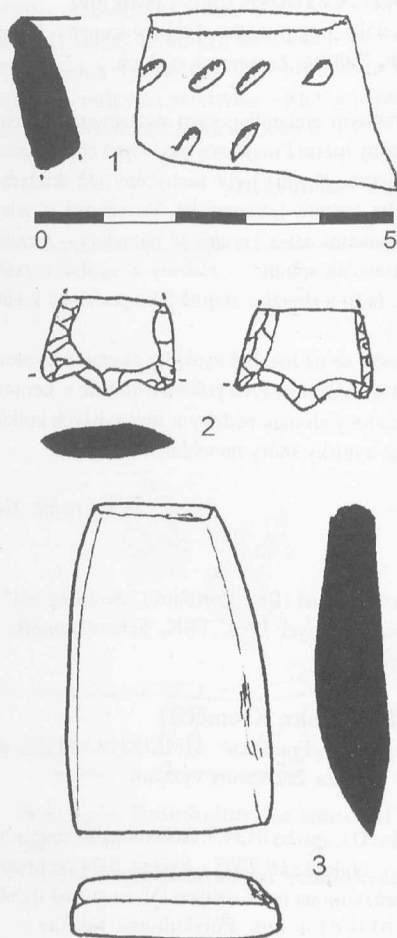
Nezamyslice (Bez. Prostějov). „Bauter Teil der Gemeinde“. Badener Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

NĚMČÍČKY (okr. Znojmo)

„Horní kusy“. KKK-JeK (?), KZP. Sídliště. Povrchový průzkum.

V jarních měsících roku 2004 byl proveden ověřovací povrchový průzkum na známé neolitické lokalitě kultury s MMK s rondelem. Sídliště leží na příhodném JV až V správném svahu a ze západu je kryto výraznou kótou 284,1 m („Březovec“). Rondel je situován severně od mělkého údolí s vodotečí, kde se podařilo získat sídlištní nálezy kultury s MMK a jednotlivé nálezy z eneolitu (Bálek – Rakovský 1990; Bálek 1999). Novým průzkumem však bylo zjištěno, že plocha osídlená v neolitu a eneolitu pokračuje jižním směrem od vodoteče až nad ostrou hranu údolí Jevišovky, zatopeného Výrovickou přehradou (trať Horní kusy, cca 800 JV okraje obce). Osídlená plocha v nadmořské výšce 256–274 m tak dosahuje minimálně dvojnásobné rozlohy (asi 7 ha). Kromě charakteristického materiálu příslušejícího kultuře s MMK byl vyzvednut keramický okraj s nevýraznými plastickými lištami zdobenými vrypy náležející eneolitickému období (KKK – JeK /?/; obr. 4:1) a především fragment silicitové šipky s trnem vyskytující se v KZP (obr. 4:2). Rohovcový artefakt je zhotoven z rohovce typu Krumlovský les variety I. Již ze zjišťovacího výzkumu rondelu pochází nestratifikovaný nález okraje patřící kultuře KNP (Bálek – Rakovský 1990, obr. 6:1?; Podborský a kol. 1993, obr. 144: 20–21). První pravěké artefakty získal v uvedeném trati („Horní kusy“) již J. Palliardi a dnes jsou uloženy ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně (i. č. 12310, st. č. 139). Jedná se o malou sekerku mírně trapézovitého nárysu a se symetrickým ostřím, která je vyrobena ze zelené aktinoliticko-amfibolické břidlice nejspíše severočeské proveniencie (magn. susc. je $0,20 \times 10^{-3}$ SI jednotek; obr. 4:3). Nálež je možné datovat do období kultury s MMK.

Martin Kučá, Milan Vokáč, FF MU Brno

Obr. 4. Němčičky. Výběr materiálu.
Němčičky. Auswahl des Materials.

Literatura

- Bálek, M. 1999: Němčičky, okr. Znojmo. In: Podborský, V. (ed.): *Pravěká sociokultovní architektura na Moravě*, 81–86.
- Bálek, M. – Rakovský, I. 1990: Příkop lidu s moravskou malovanou keramikou v Němčičkách. In: *Pravěké a slovanské osídlení Moravy*. Sborník k 80. narozeninám Josefa Poulíka, 38–50.
- Podborský, V. 1993: *Pravěké dějiny Moravy*, Brno.

Resumé

Němčičky (Bez. Znojmo). „Horní kusy“. Badener-Jevišovicer Kultur (?), Glockenbecherkultur. Siedlung. Oberflächen-sammlung.

OLOMOUC (k. ú. Řepčín, okr. Olomouc)

„Horní nivy“. KSK. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

V říjnu až listopadu 2004 proběhla 1. etapa záchranného archeologického výzkumu na velké polykulturní lokalitě na stavbě R 3508 (Slavonín – Křelov). Na lokalitě, pracovně označené jako „Řepčín I“, byl prozatím prozkoumán 1 ha inten-